

תלמוד

מסכת בבא מציעא

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

נקודות	48	—	(16×3)	—	פרק ראשון
נקודות	36	—	(12×3)	—	פרק שני
<u>נקודות</u>	<u>16</u>	—	(4×4)	—	פרק שלישי
נקודות	100	—	סה"כ		

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמוחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (48 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 1-4 (לכל שאלה – 16 נקודות).

1. הכרעת דין במצבי ספק

א. "רישא במציאה וסיפא במקח וממכר".

(1) העתק מן המשנה את ה"סיפא" שעוסק במקח וממכר.

(2) "זה אומר אני ארגתיה וזה אומר אני ארגתיה" (רש"י).

לפי רש"י, כתוב מהו הדין במקרה זה ומהו הנימוק לדין, והסבר מדוע הדין במקרה זה שונה מן הדין במקרה של מקח וממכר.

(5 נקודות)

ב. (1) על פי התוספות בבא מציעא, מדוע הדין ב"ארבא" שונה מן הדין ב"שניים

אוחזין בטלית", ומדוע הדין ב"מנה שלישי" שונה מן הדין ב"שניים אוחזין בטלית"?

(2) עיין בדברי התוספות שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

ההוא ארבא דהוו מינצו וכו' - הדין כל דאלימ גבר. וא"ת מאי שנא משניים אוחזין בטלית דאמר בריש בבא מציעא (דף ב, ע"א) דיחלוקו?... ולריב"א נראה דלאו דווקא אוחזין, מדמדמי לה ל'שאר'. ואדשמעתין איכא לשנויי כדמשני התם: "אפילו תימא ר' יוסי התם ודאי איכא רמאי, הכא אימור תרוייהו בהדי הדדי אגבהוה" (בבא מציעא, ג, ע"א). הכי נמי בארבא, כיוון דאיכא רמאי לא יחלוקו אלא הווי דינא כל דאלימ גבר.

(תוספות, מסכת בבא בתרא, דף לד, ע"ב)

לפי ריב"א, הסבר מדוע הדין ב"ארבא" שונה מן הדין ב"שניים אוחזין בטלית".

(7 נקודות)

ג. עיין בדברי הרב יעקב ריישר (שו"ת "שבות יעקב") שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

לבי אומר לי דבזמנים הללו שאנחנו בגולה שפלים ונבזים וקונסין מאוד על ההכאה ויש כמה חששות אם יפסוק כל דאלימ גבר. וגם לפי הטעם דכל מי שהאמת אתו ימסור נפשו על דבר זה, גם כן לא שייך בדורות הללו שרבו המתפרצים והגזלנים והאלמים שמוסרין נפשם גם כן על ממון שאינו שלהם.

(שו"ת שבות יעקב, חלק ב, סימן קסז)

על פי שו"ת "שבות יעקב", מדוע אין פוסקים דין "כל דאלימ גבר" בימינו?

כתוב שתי סיבות. (4 נקודות)

2. שבועת המשנה בחשוד על ממון ושבועה

א. "זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה... זה יישבע... וזה יישבע..."

(1) כתוב בלשונך מדוע שני האוחזים בטלית צריכים להישבע,

לדעת רבי יוחנן ולדעת אביי?

(2) על פי רש"י, מדוע לא קיבל אביי את דעתו של רבי יוחנן?

(4 נקודות)

ב. (1) לפי רבי יוחנן, מדוע לא אומרים על אוחז בטלית "מיגו דחשיד אממונא חשיד

אשבועתא"?

כתוב הסבר אחד.

(2) על פי דברי רבי יהודה החסיד שמובאים בתוספות, הסבר בלשונך מדוע גזלן –

פסול לשבועה, וחשוד על הממון – כשר לשבועה.

(5 נקודות)

ג. (1) בעלי התוספות כתבו:

"ולא קשה מההוא רעיא... דבהנך תרי דאכל צריך לשלם ומהשאר יפרוש על ידי שבועה".

הסבר את הקושיה שהיה אפשר להקשות מ"ההוא רעיא" על רבי יהודה החסיד.

בדבריך הקפד להסביר את המילים המודגשות בקו.

(2) על פי התוספות, הסבר מדוע קושיה זו אינה קשה.

(7 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

3. יֵאוּשׁ שְׁלֵא מַדְעָת

א. (1) הסבר את המושג "יֵאוּשׁ שְׁלֵא מַדְעָת", וכתוב מדוע לפי אביי הדין במקרה זה הוא "לא הווי יֵאוּשׁ".

(2) "ת"ש קציעות בדרך... מותרות משום גזל... בזיתים ובחרובים אסור".
בגמרא מובאת קושיה על דעתו של אחד מן האמוראים, על סמך המילים המודגשות בקו.

כתוב מיהו האמורא, והסבר את הקושיה של הגמרא על דעתו של אמורא זה.
(6 נקודות)

ב. (1) "ת"ש כיצד אמרו התורם שלא מדעת תרומתו תרומה... הרי שבא בעל הבית ומצאו ואמר לו כלך אצל יפות אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה".

הסבר את הניסיון של הגמרא להוכיח מברייתא זו כי יֵאוּשׁ שְׁלֵא מַדְעָת "הווי יֵאוּשׁ".
(2) שלושה אמוראים היו בפרדס של מרי בר איסק, וקיבלו פרות מן האריס שלו.
לפי בעלי התוספות, הסבר את דעת אממר ורב אשי שאכלו מן הפרות האלה, ואת דעת מר זוטרא שלא אכל מהם.

(6 נקודות)

ג. עיין בדברי הרב מרדכי אליהו שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

והש"ך... כותב... : 'מדברי התוספות (בבא מציעא, כב, ע"א, ד"ה מר זוטרא) והגהת אשר"י והגהת מרדכי שם מבואר דאם נותן לאכול לחברו מדבר שאינו שלו אלא של חברו, אף על פי שידוע שחברו יתרצה אסור לאכול להלכה כאב"י דייאוש שלא מדעת לא הווי יֵאוּשׁ, ואף על גב דהשתא ניהא ליה מעיקרא לא הווי ניהא ליה. ואי לאו דמסתפינא הייתי אומר שמותר וייאוש שלא מדעת שאני, שגם אחר כך אינו מייאש אלא משום שאינו יודע היכן הוא ובעל כורחו הוא מתיאש. אם כן אמרינן מעיקרא באיסורא אתי לידיה, דבמה יקנה? אי בייאוש הא השתא אינו מתיאש, ואילו היה יודע שהוא אצלו לא מתיאש. מה שאין כן הכא כיוון שידוע שיתרצה, אם כן השתא נמי בהיתרא אתי לידיה, דמסתמא אינו מקפיד על זה'. ולפי הנ"ל נראה לומר שהלוקח לחם מחנות המכולת ללא ידיעת הבעלים, באנו למחלוקת בין התוספות והש"ך.

(הרב מרדכי אליהו, שו"ת מאמר מרדכי, חלק ג, חושן משפט סימן יא)

לפי דברים אלה של הרב מרדכי אליהו, הסבר את הדעה של בעלי התוספות ואת דעת הש"ך בנוגע לאדם שלוקח לחם ממכולת שלא בידיעת בעל המכולת, ומתכוון לשלם בעבורו אחר כך. (4 נקודות)

/המשך בעמוד 5/

4. מציאה ברשות של אחר

א. (1) "מצא בכותל חדש מחציו ולחוץ שלו".

מדוע הדין הוא "שלו", והרי החפץ הונח בכותל ולא אבד?
ענה לפי רש"י אן לפי התוספות.

(2) לדברי בעלי התוספות "אין חצר קונה בדבר שיכול להיות שלא ימצאנו לעולם".
הסבר את שתי ההוכחות של בעלי התוספות לדבריהם.
(6 נקודות)

ב.

אורחת מצאה תווית פרס בבקבוק משקה שהוגש לשולחנה. הרב רצון ערוסי פסק שתווית הפרס שייכת למארחת. פסיקה זו של הרב רצון ערוסי לכאורה אינה מתיישבת עם הפסיקה של בעלי התוספות.

עיינ בדברי הרב רצון ערוסי שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

אף אם נניח שהבקבוק עם התווית הופקר, עדיין יש מקום לומר שהמארחת כבעלת החצר זכתה בו בקניין חצר. בעלי התוספות (בבא מציעא, כו, ע"א, ד"ה דשתיך) שאלו – מדוע בעל הגל או בעל הכותל לא זכו במטמון מדין חצר? והשיבו: 'דאין חצר קונה בדבר שיכול להיות שלא ימצאנו לעולם'. אם כן, דווקא במטמון ישן שהוא מוטמן עמוק בגל או בכותל ישן, שאין הרבה סיכויים שבעל הגל או בעל הכותל יגלו אותו, אז החצר אינה זוכה לבעל החצר. אבל בדבר שיש סיכוי שיתגלה במהרה, החצר זוכה לבעליה. במקרה דנן, מפאת הפרסום של המבצע בעניין תווי הפרס, רבים מבני הבית מודעים ובוולשים אחרי כל תווית. לכן אין התווית דומה למטמון הישן, שאף אחד אינו יודע על קיומו, ונמצא שחצרה של המארחת זכתה בתווית עבורה...

התוספות התכוונו לומר שבעל החצר לא יזכה על ידי חצרו, בדבר שהוא הפקר אם לא ימצאנו. ולא התכוונו לומר שאדם שקנה מטלטלין במשיכה, ולא ידע שיש בהם אוצר שהמוכר התכוון למכרו לו, שהקונה לא זכה בו משום שהוא עלול שלא למצאו. ודאי הוא שהמושך מטלטלין זכה בהם עם כל האוצר שיש בהם ושהמוכר התכוון למכרו לקונה עם האוצר שבו. אם הקונה לא ידע ולא הבחין באוצר, והוא עלול לזרקו, חובת כל אדם למנוע ממנו הפסד ממון, על ידי שיידע אותו.
(הרב רצון ערוסי, תחומין כג)

על פי הרב רצון ערוסי, אין ללמוד מן הפסיקה של בעלי התוספות על המקרה הנדון.

כתוב שני נימוקים של הרב רצון ערוסי לטענתו זו. (6 נקודות)

ג.

"אם היה משכירו לאחרים אפילו (מצא) בתוך הבית הרי אלו שלו".

על משפט זה מן המשנה הקשתה הגמרא: "ואמאי ליזיל בתר בתרא...".

הסבר את קושיית הגמרא ואת הביסוס לקושיה זו מן הדין שעניינו מציאת מעות בירושלים בשעת הרגל. (4 נקודות)

פרק שני (36 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 5-8 (לכל שאלה – 12 נקודות).

5. הילך

"סלעים דינרין מלווה אומר חמש ולווה אומר שלוש... טעמא דאמר שלוש הא שתיים פטור והאי שטר דקמודי ביה הילך הוא וש"מ הילך פטור".

א. (1) הסבר מדוע הודאה בסכום שכתוב בשטר נחשבת "הילך".

(2) "טעמא דאמר שלוש הא שתיים פטור" – מהו הגורם להבדל בין דין הודאה בשלושה

דינרים ובין דין הודאה בשני דינרים?

(5 נקודות)

ב. (1) "וש"מ הילך פטור" – בעלי התוספות שאלו: "וא"ת יהא נאמן בשלוש דמיגו דבעי אמר שתיים".

הסבר את המושג "מיגו" ואת השאלה של בעלי התוספות.

(2) הסבר את התשובה של בעלי התוספות על שאלתם.

(7 נקודות)

6. מציאות ולפנים משורת הדין

א. (1) "ת"ש דאמר רב אסי מצא חבית יין בעיר שרובה כנענים מותרת משום מציאה".

מדוע אי־אפשר להוכיח מדברי רב אסי שדברי רבי שמעון בן אלעזר אמורים רק במקום שיש בו רוב כנענים?

(2) "ההוא גברא דאשכח ארבעה זווי דציירי בסדינא ושדו בנהר בירן... זיל אכריז".

בגמרא יש ניסיון להוכיח מן הדין שנפסק במקרה זה ש"אין הלכה כרבי שמעון בן אלעזר אפילו ברוב כנענים".

הסבר את הדחייה של ההוכחה.

(6 נקודות)

ב. "כי הא דאבוה דשמואל אשכח הנך חמרי במדברא ואהדרינהו למרייהו לבתר תריסר ירחי שתא לפנים משורת הדין".

(1) על פי רש"י, הסבר את הסיפור, וכתוב מדוע ההתנהלות של אבוה דשמואל היא "לפנים משורת הדין".

(2) על פי התוספות, הסבר את הסיפור, וכתוב מדוע ההתנהלות של אבוה דשמואל היא "לפנים משורת הדין".

(6 נקודות)

7. אונאת דברים וגנבת דעת

א. (1) יש שלושה אנשים שדינם לרדת לגיהנום ולא לעלות ממנו. שניים מן השלושה הם "המלבין פני חברו ברבים והמכנה שם רע לחברו". על כך שאלה הגמרא: "מכנה היינו מלבין".

הסבר את השאלה של הגמרא, ואת תשובתה.

(2) ציין שני אנשים שצריך להיזהר מאוד שלא להונות אותם בדברים, ובנוגע לכל אחד מהם הסבר מדוע צריך להיזהר מאוד.

(8 נקודות)

ב. "רבי יהודה אומר לא יחלק החנווני קליות ואגוזין לתינוקות מפני שהוא מרגילן לבוא אצלו וחכמים מתירין ולא יפחות את השער וחכ"א זכור לטוב".

על פי הגמרא ורש"י, כתוב מהו הנימוק לדין לדעת חכמים בכל אחד משני המקרים שבמשנה. (4 נקודות)

8. שאלות קצרות

ענה על ארבעה מן הסעיפים א-ה (לכל סעיף – 3 נקודות).

א. "אמר רב נחמן משביעין אותן שבועת היסת".

את מי משביעים "שבועת היסת", ומהי המטרה של שבועה זו?

ב. "כל ספק הינוח" – הסבר מדוע "לכתחילה לא ייטול", והסבר מדוע "ואם נטל לא יחזיר".

ג. "ראה סלע שנפל מַשְׁנִים" – מהו הדין, ומדוע?

ד. "אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן נוח לו לאדם שיבוא על ספק אשת איש ואל ילבין פני חברו ברבים".

דברים אלה נאמרו בנוגע למעשה דוד ובת שבע.

מדוע הוגדרה בת שבע "ספק אשת איש", ומה ענה דוד לאנשים שהלבינו את פניו?

ה. אימא שלום הקפידה שבעלה, רבי אליעזר, לא ייפול על פניו. פעם אחת לא הקפידה על כך. מדוע? כתוב שני הסברים.

פרק שלישי — קטע שלא נלמד (16 נקודות)

לפניך משנה ממסכת בבא מציעא, דף קא, ע"ב, וסוגיית הגמרא בעניינה, שם, דף קב, ע"א.
 הגמרא עוסקת בדברי המשנה "הזבל של בעל הבית", והדיון הוא למי שייכים גללים ששוורים (= "תורי")
 מטילים בחצר הסמוכה לַבֵּית המושכר (בחצר דאגיר ליה לשוכר = בחצר שהושכרה לשוכר).
 לְמַד את המשנה ואת סוגיית הגמרא (היעזר בפירוש רש"י), וענה על השאלות הנוגעות לסוגיית הגמרא,
 לפי ההוראה שבעמוד 9.

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

מתני' המשכיר בית לחבירו המשכיר חייב בדלת בנגר
 ובמנעול ובכל דבר שמעשה אומן אבל דבר שאינו מעשה אומן השוכר
 עושהו "הזבל של בעל הבית ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור ומן הכירים
 בלבד:

מתני' ונגר שנועלין בו את הדלת ותוחזין אותו בקורת האסקופה: הוול
 של בעל הבית. ומשכיר. ובגמרא מפרש לה: היוצא מן הסנור. אפר הוא נעשה זבל:

גמרא

וטורי דמשכיר. דכיון דלא אוגריה ליה

מסתמא דטורי דמשכיר הוו זה: נחל דמשכיר. ואי שלא השכיר
 את החצר: וטורי דאחו מעלמא. וסתם גללים אפקורי מפקרינהו

הזבל של בעל

הבית ואין לשוכר אלא היוצא מן התנור
 ומן הכירים בלבד: במאי עסקינן אילימא
 בחצר דאגיר ליה לשוכר ותורי דשוכר
 אמאי של בעה"ב אלא בחצר דלא אגירא
 לשוכר ותורי דמשכיר פשיטא * לא צריכא
 בחצר דמשכיר ותורי דאתו מעלמא קמו בה
 מסייע ליה לר' יוסי ברבי חנינא דא"ר יוסי
 ברבי חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא
 מדעתו מיתבי אם אמר כל מציאות שיבאו
 לתוכו היום תקנה לי חצרי לא אמר כלום
 ואם איתא להא דא"ר יוסי בר' חנינא חצרו
 של אדם קונה לו שלא מדעתו אמאי לא
 אמר כלום הכא במאי עסקינן בחצר שאינה
 משתמרת אי הכי אימא סיפא יצא לו שם
 מציאה בעיר דבריו קיימין ואי בחצר שאינה
 משתמרת כי יצא לו שם מציאה בעיר
 מאי הוי כיון דיצא לו שם מציאה בעיר
 מיבדל בדילי אינשי מינה והויא לה כחצר
 המשתמרת

בעלים וקניא ליה חצרו ואפילו קדם
 השוכר והגביהן לא זכה בהן: ילא
 לו שם מציאה בעיר. שיאל קול בעיר
 שאל לבי שבור בתוך שדהו או מן
 הנהר הציף למטה דגיס:

ענה על ארבע מן השאלות 9-13 (לכל שאלה – 4 נקודות).

9. "הזבל של בעל הבית".

בתחילת הסוגיה נשאלת השאלה "במאי עסקינן", ומובאות שתי דרכים לפרש את המקרה שדין המשנה חל עליו. בכל אחת מן הדרכים האלה יש קושי. הסבר אחת מן הדרכים האלה, ואת הקושי שיש בה.

10. בשל הקשיים בשתי הדרכים הראשונות פירשה הגמרא את המקרה שדין המשנה חל עליו בדרך נוספת.

כתוב מהי דרך זו, והסבר מדוע הזבל הוא של בעל הבית ולא של בעל השוורים.

11. "מסייע ליה לר' יוסי ברבי חנינא... שלא מדעתו".

כתוב מניין הסיוע לדברי רבי יוסי ברבי חנינא, והסבר את הסיוע.

12. "מיתבי אם אמר כל מציאות... תקנה לי חצרי לא אמר כלום".

הסבב את הקושיה של הגמרא מברייתא זו על רבי יוסי ברבי חנינא, והעתק את תירוץ הגמרא לקושיה זו.

13. "אי הכי אימא סיפא... כחצר המשתמרת".

הסבר את קושיית הגמרא מן הסיפא של הברייתא, והסבר מדוע על פי התירוץ שבגמרא החצר היא "כחצר המשתמרת".

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

נספח — חוברת דפים ממסכת בבא מציעא

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא מתוך תכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות בפרקים א-ב במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 11-3	—	דף ב, ע"א — דף ו, ע"א
עמודים 15-13	—	דף כא, ע"א — דף כב, ע"א
עמודים 23-17	—	דף כד, ע"א — דף כז, ע"א
עמודים 28-24	—	דף נח, ע"ב — דף ס, ע"ב

מסורת הש"ס

א ב"ב קע"ט (ב) [לקמן ט.],
א לקמן ט. ב"ב קי"ג;
ד) רבנא רש"ל, (ט) ועין
רש"ל, (ו) [לקמן ט.],
ו) [רש"ל, ח] שהגבתי:
ש"ש, (ט) דף קי"ג;
י) [נדב"ר כ"ג, ט] [נדב"ר
ק"ג, ו] [ד"ה אמאי].

תורה אור השלם

1 וכן תעשה לחמור וכן
תעשה לשמלתו וכן
תעשה לכל אברת אהרן
אשר תאבד מפניו
ומצאתה לא תוכל
להתעלם: דברים כג

גהרות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חו"ב
אמה דרוכב ומנאי:

גליון הש"ס

ה"פ ה"ה וזה כ"ו ההם
ה"פ ב"ב. עין לקמן דף
קנ"ט ע"פ תוס' ד"ה וזה:

מובן רש"י

ומצאתה. שהיא קרייה
מניחה. דאתאי לידיה
משמע. ואפילו הכי אתאי
ולא עובד כוכבים, ולמך
שאביה ענני מותרת, ולא
תמא כי אמעט אביה
כעני מלטרות אחיה
אמעט, אבל אי נקטה מי
לאהדורי (לקמן כ"ב).
ואמרי לה דר. ט"ס חס
(ג"סין פה).

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

ב.

עין משפט
גר מצוה

א א מ"י פ"ט מהלכות
טוען וטוען הל' א סמנ
עשין לה טו"ש"ע ח"מ ק"י
קלה סעיף א:
ב ב מ"י שם הלכה ח
טו"ש"ע שם סעיף ב:
ג ג מ"י שם הלכה ז
טו"ש"ע שם סעיף א:
ד ד מ"י פ"ו מהלכות
גזילה ואביה הל' א
סמנ עשין עד טו"ש"ע ח"מ
ק"י רסח סעיף א:
ה ה מ"י פ"כ מהלכות
מכירה הל' ד ועין
בשנת ונמ"מ סמנ עשין
פכ טו"ש"ע ח"מ ק"י רכז
סעיף א:

שנים אוחזין במלכות. אידי דליירי בהגזל בתרא (ב"ב דף ק"ט).
מחלוקת נסורת נגר ובעל הבית דקמני בעמלד הכי
אלו שלו וכשיל הכי אלו של בעל הבית תני הכא נמי דיני
מחלוקת ואע"ג דבתרי מסכתא אין סדר למשנה (ו) ואיכא מ"ד כולה
ניקין לאו חדא מסכתא הוא ה"מ
לענין מחלוקת ואח"כ סתם לפי שרבי
לא היה לומר כסדר אלף כמו שהיו
חפלים התלמידים אבל כשהגזר על
הסדר חזרם וזריך בכל מסכתא
טעם למה נשנית אחר שלפניה
כדדייק זריש דמסכת שבעות (דף כ"ג):
מכדי תנא ממכתי קסליק כ"ו וכן
בסוטה (דף כ"ג):

שנים

א"א אוחזין במלכות זה אומר אני מצאתיה וזה
אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה
אומר כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות
מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה
ויחלוקו זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה
שלי האומר כולה שלי ישבע שאין לו בה
פחות משלשה חלקים והאומר חציה שלי
ישבע שאין לו בה פחות מרביעי זה נוטל
שלשה חלקים וזה נוטל רביעי (ב"ב דף ק"ט)
רוכבין על גבי בהמה או שהיה אחד רוכב
ואחד מנהיג זה אומר כולה שלי וזה אומר
כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה
וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו
בזמן שהם מודים או שיש להן עדים חולקין
בלא שבועה: ג"ב' למה לי למתנא זה אומר
אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר
כולה שלי וזה אומר כולה שלי ליתני חדא
חדא קתני זה אומר אני מצאתיה וכולה שלי
זה אומר אני מצאתיה וכולה שלי וליתני אני
מצאתיה ואנא ידענא דכולה שלי אי תנא אני
מצאתיה הוה אמינא מאי מצאתיה ראיתיה
אע"ג דלא אתאי לידיה בראיה בעלמא קני
תנא כולה שלי דבראיה לא קני ומי מצית
אמרת מאי מצאתיה ראיתיה (א) והא אמר
ר' רבנאי וימצאתה דאתאי לידיה משמע אין
ומצאתה דקרא דאתא לידיה משמע ומיהו
תנא לישנא דעלמא נקט ומדחזי ליה אמר
אנא אישכחית ואע"ג דלא אתאי לידיה בראיה
בעלמא קני תני כולה שלי ודבראיה בעלמא
לא קני לה וליתני כולה שלי וכלא בעי אני
מצאתיה אי תני כולה שלי הוה אמינא
בעלמא דקתני מצאתיה בראיה בעלמא קני
תנא אני מצאתיה והדר תנא כולה שלי
דממשנה יתירה אישמעין דראיה לא קני ומי
מצית אמרת חדא קתני והא זה וזה קתני זה
אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה
זה אומר כולה שלי וכו' אמר רב פפא ואיתימא
רב שימי בר אשי ואמרי לה (ב) כ"ו ר"ש במציעא (י) וסיפא במקח וממכר וצריכא

רבינו הגאון

שנים אוחזין במלכות זה
אומר אני מצאתיה
וכו'. ואקשי' עלה למה לי
למתנא חוב זה אומר כולה
שלי הלא באומר אני
מצאתיה משמע דכולה
שלי היא. ופרקי הא
אתא לאשמועי' דבראיה
בעלמא לא קני לה
למציעא. הא לא מיבעיא
דהא אמר רבינא ומצאתה
דבראי רבינא בהגזל בתרא
ה"ל אין פורטין מתיבת
המוכסין ופשוטה היא.
ואוקימנא למתני' רישא
במציעא וסיפא דקתני זה
אומר כולה שלי בקנייתא
בשטותין אני קניתי
ותתני דמיה לבעליה

ויחלוקו. תימה דמאי שנא
מההיא דלרביא דלמר
כל דאלים גבר פרק חזקת הבתים
(ב"ב דף ל"ז: ושם) וי"ל דלוחזין שאני
דחשיב כחילו כל אחד יש לו זה דחשיב
החזי דלגן סהדי דמאי דתפיס האי
לידיה הוא וכן כמנה שלישי דמדמי
בגמרא לגולית חשיב הואו שהפקד
תופס בחזקת שניהם כאלו הם עצמם
מוזקקים זו לכך משני דהתם ודאי
דמד מינייהו הוא ואין החלוקה יכולה
להיות אמת ולכן יהא מוגת אבל
טלית דליכא לתימר דתרייהו הוא
יחלוקו וכן שנים אדוקים צשטר
דמדמי לקמן (דף ל"ז) לתמני' משום
דשניהם אדוקים זה דהחלוקה יכולה
להיות אמת דאפשר שפרע לו החזי
ובמנה אין דרך שיקנה לו החזי אחרי
שהוא ציד חבירו אבל צריכא אע"ג
דאפשר שהיא של דינא כל דאלים גבר
מוזקקין זו הוי דינא כל דאלים גבר
ולסומכוס אע"ג דאין מוזקקין זו ואין
החלוקה יכולה להיות אמת היכא
דליכא דררא דממונא פירוש שבלא
טענותיהם יש ספק לבית דין יחלוקו:
וזה נוטל רביעי. וא"ת יהא נאמן
דחזיו שלו מיגו דאי בעי אמר
כולה שלי כדאמרני' בגמ' (לקמן דף ט.)
האי מיגו גופיה לפטרו משבועה אי
לא משום דאיערומי קמערים ומפרש
ר"צ"ס דמיגו להוציא לא אמרי' דבחזיו
השני מוזקק זה כמו זה וההיא דחזקת
הבתים (ב"ב דף ל"ז: ושם) דגנחין ולחיש
ליה לרבה אין שטרך זיפא הוא
ומיהו שטרך מעליא הוה לי צדי
ואבד והיימניה רבה להוציא במיגו דאי
בעי אמר שטרך מעליא הוא (א) חס
היינו טעמא משום דאפי' הוה שתיק
רק שלא היה מודה שהוה מוזיף היה
נאמן כי החתימה הייתה נכרת לעומדים
שם וכן יוסף אית ליה דאפילו מיגו
לא הוה כיון שטענה ראשונה שהוה
טוען צהאי שטרך הוא שקר ואין
לומר מיגו אלף היכא שטענתו

ראשונה היא אמת מיגו שהיה טוען אחרת ולכן אינו מיגו אפילו להחזיק כגון בעובדא קמייתא וא"ת וימא דאין ספק מוציא מידי ודאי
דהאומר כולה שלי יש לו דולאי חזיה והאומר חזיה שלי ספק אס יש לו זה כלום כדאמרנין צפרק החולין (יבמות דף נ"ח). ספק ויבם שבאו לחלוק
בנכסי סבא ספק אמר אלף בר מתנא חזא ואית לי פלגא ויבם אמר את צרף דידי ולית לך ולא מידי הוה ליה יבם ודאי וספק ספק ואין ספק
מוציא מידי ודאי וי"ל דהתם יבם שהוה בנו של סבא הוי ודאי יורשו ולא יוציא הספק מספק ממונו אבל הכא אין סבא מה שאוה ודאי בחזיו
שיועיל לו לחזיו השני: **בראיה בעלמא קנה.** אע"ג דקתני במתני' (לקמן דף ט.) ראה את המניחה ואמר לחבירו תנה לי דלא קנה צריכא
וכן ראה את המניחה ונפל עליה (לקמן דף י.) קתני נמי דלא קני מני למדחי כיון דלמר תנה לי או שנפל עליה גלי דעתיה דלא ניחא ליה למקני
עד שיגיע לידו: **דבראיה בעלמא לא קני.** והא דאמרני' צפרק הבית והעלייה (לקמן דף ק"ט) ושם) הבטתה בהפקר קני היינו שעשה מעשה
כל דהו כגון שגדר גדר קטן: **והא זה וזה קתני.** איכא דוכתי דפרקי כי האי גוונא ואיכא דוכתי דלא פרקי: [נעי' תוס' בברכות דף לא: ד"ה איבין:]

המשך הנספח בעמוד הבא.

המשך הנספח בעמוד הבא.

כו:

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

עין משפט
גר מצוה

עו א מיי פייד מהל
אברהם ה' ח סגנ
עשן עשׂ טושׂט ח"מ ס'
רכב ספק צ וטפוף ד:
עב ב ג ד מיי שם ה'
ו א סגנ שׂ טושׂט
ח"מ ס' רכב ספק א':
עב ד מיי שם ה' ט'
סגנ שׂ טושׂט
ח"מ ס' רכב ספק ד:
פ א מיי שם ה' ו סגנ
שׂ טושׂט ח"מ ס'
רכב ספק ח:
פב ד מיי שם ה' ט'
סגנ שׂ טושׂט ח"מ
ס' רכב ספק ה':

שנפלא משנים חייב להחזיר. אפילו אין צו סימן דלינו מתיאש
לעולם ומיירי ששניהם בקשה יחד קודם שצא זה ומנאלה
ולכך סבור דלמי שצבירו לקמה כשצקשה עמו ואינו מתיאש לעולם
שמחשב יחזיקנה לי כשאציישנו צבדים ואוכיח לו שמאלו ולכך
נמי אמרינן בצמון אימור שותפי
יניהו כיון שראינוס מחפשין יחד ומה
שפרשיי טעמס יאוש שלא מדעת אין
נראה דהא רבא סבר דהוי יאוש
ומפרש בצמון מילמיה דרב נחמן
ואין סברא לומר דהדר ציה צמר
לדאיתוב ומה שפירש נמי שיצביענו
צבעות היסת קשה וכי יצביענו
צבעות ספק ומיהו ו"ל דטוען צרי
לפי שלא היה שם אחר כי אם הוא
אך קשה דימיה צר קפרא עדיין לא
נתקנה צבעות היסת ונראה לפרש
שצלא שצבעה אינו מתיאש לעולם
דפרשישית: **א** אמרן אלא בי דית
ביה שוה פרוטה לכל חד וחד. דהיינו
כי ליכא שלש פרוטות אלא צ' דמה
נפקין אין לרין להחזיר אם שלשמן
שותפין אין כאלן כמי השבא לכל אחד
ואם אינן שותפין האוצר יתיאש כי
השנים ידמוהו כל אחד על הצבירו וא"ת
וניחוש שמה שנים שותפין דאין
חושדים זה את זה ולא מתיאשי
שניהם יעטנו צבעות צרי לנשליש
וכן צאיכא דאמרי אמאי קאמר הני
שותפי יניהו ומד מיניהו אחיל מנמיה
צבי צבריה נימא אימור שנים מהס
הס שותפין ואין חושדין זה את זה
ודלמי כי ליכא אלא שנים האחד יעטן
צרי לצבירו אצל כשיש שלשה לא
יעטנו טענת צרי לנשליש אפ"י יתי
שנים מהן שותפין דנהי דאין חושדים
זה את זה מ"מ סבור שהשותף לקמה
לנערו עד זמן מרובה כדאמר בצמון
דמי איכא שלש פרוטות דאינס
מתיאשים סבורים שצביריהם מנאלס
ומעלים מהס להקטנו ולנער עד זמן
מרובה ולצסוף יחזיקנה ועי"ל דכיון
ששלשה הולכין יחד אין לומר שותפין
שנים מהם אלא או כולם שותפין או
כל אחד ואחד לדוד:

מתנה בערמא והא דיהובי י"ה.
וא"מ והאלו לאו דלא תגזול
מקרי ניתק לעשה צפ' שילוח הקן
(מולין דף קמ"ח) א"כ כיון ללענין גזילה
לא מקרי מתנה גס השצ תשיבס
למה לא תיקן וי"ל דלא קאי אלא על
לאו דלא תוכל להסתעלס שעצר שלא
החזיר קודם יאוש: **אינו** עובר
אלא משום השב תשיבס. ובפ"ק
דקדושין (דף ג'.) ושם ד"ה מעקה)
השצ השצת צבידה עשה שאין הזמן
גרמא היינו צענין שבכחן וא"מ ואמאי
ליכא לאו דלא תגזול אי משום
דצהיתרא אתא לידיה הלא צבוצב
שכר שמי איכא לאו כדאמר בצרק
אחיו נשך (לקמן דף ס"א.) ושם וי"ל
דהס כשמתכוין לגזול לא מתיאשו
הצבעלס והכא כגור מתיאשו:
אפ"י צדורין. רש"י ל"ג לרורין דאס

היה צו סימן מכריו וי"ל דגרים ליה ומיירי דאיכא רוב עכו"ס מנזיים
שם והס שלו ואש"ו דאיכא סימן דהלכה כר' שמעון צו אלעזר צהא:
בלוקח

נקיטנא ליה כו'. משכענא ליה צבעות היסת ולא נתיאש מיד
כשמשמש ולא מנאל ומנאל שצא ליד זה לפני יאוש והלכה כצבי:
אי נקיטנא וכו'. ואינו יכול להצביעו צבעות שמה שאין נצבעין
צבעות שמה אלא אותן השנוין צבעות ואלו נצבעים שלא צבענה
כו' (שבועות דף מה.). וא"ת הא מקמי
יאוש אחי לידיה ואוקימנא' הלכתא
כצבי צבעי קג"ס הא מנאל לא איאש
מידע ידיע מיד כרבי יצחק דאמר
אדם עשוי למשמש צביסו כו'
(לעיל דף כ"ב.): אימור שותפי יניהו.
צבלע זו ולמניס זה על זה ואין
האחד חושד את הצבירו צחלקו ולכי
מישמש צביסו ולא מנאל לא איאש
מימר אמר אחד מן השותפים מנאלה
ולנערי הוא שותף ומנאל כשצבת
ליד זה לפני יאוש צבת לידו והא
אוקמינא כצבי הלכך אף ע"ג דסלע
דבר שאין צו סימן הוא חייב להחזיר
אצל כי אין צו שלש פרוטות מה נפש
אי שותפין הן צו אין כאלן משום
השצת צבידה ואם של אחד מהס
הוא או של השנים נחשו ואמרו
צבירו זה גצז הוא ומה ינינו נשמו
ואמר לא לקחמיו אחד מהס לקח
וגצזו מצבירו: אימור שותפי יניהו.
ומהימני אהדדי ואין חושדין זה את
זה ומנאלת שצבת ליד זה לפני יאוש:
ראש סעו שנפלא. ולא גרסינן משנים:
נעלה לפני יאוש. שצז ששה כדי
למשמש זה צביס: **עובר משום השב**
שויבס. לא תגזול לא שייך אלא
צבעות נטילה כמו ויגזול את המנית
מיד המלני (שמואל צ כג) כדאמר
צבצא קמא (ע.ע.): לא תוכל להסתעלס
אינה אצוריה אלא לצבוצב את עינו
ונמנע מלהציל הלכך הנוטלה על
מנת להחזיר ולאחר יאוש נתכוין
לגזול אין כאלן מתעלס. אצל השצ
תשיבס איכא משנטל עד שיצביעה:
המסין לש כו'. צבעה שראה אותה
ולא נטלה להחזירה: **עובר בלא סוגל**
לשפעלס. שהרי העלס עינו: צי
חלפא. צין החולות: **ארבאל.** כצבה:
מתני' מאל חטות הרי אלו שלו.
צצבר שאין צו סימן קאי דההוא
דנפל מיניה מתיאש שהכל נכנסו לשם:
צין הסיבס. הלמנוני יושצ לפני
וממיר נוטל ממנה ונתון לפניו ומוכר
ומעות שנותנין לו נתון ללמיה ואלו
נפל שום דבר אלא מיד חנוני:
שולחני. מחליף מעות ונתון מטבעותיו
צשולחן שלפניו והצפין להחליף אף הן
נתונין שם מעותיהן: הרי אלו שלו.
דאמרינן מן הצפין נפלו שהרי השולחן
מפסיק צין שולחני למעות שנמאלו
ואם מן השולחני נפלו היה להס
להמאל צינו לכסא שהשולחן מונח
עליו: הלוקח פירוס מחזירו. מפרש
צגמרא: ואם היו לרורין. הוי סימן
או קשר או מנין צבעה: **גב' אמר**
רבי אלעזר אפילו מונחין על גבי
שולחן. נראה צבעי דלא גרסינן
לרורין: לפני. משמע על גבי קרקע:
למי על גבי שולחן. של שולחני וכ"ש
צין הכסא ולשולחני: אי נמי. [א] יתיני צרישא מאל צשולחנות דקדקתי
רישא מאל צמנות מדקקט לפני השולחני אף על השולחן צמשמע:
בלוקח

מסורת הש"ס
(א) עי' מוס' צ"ק ס: ד"ה
רבא; (ב) גניסת הני
ומנאל עובר משום כו' וכ"מ
בש"י ד"ה עובר; (ג) וי"ל
ואמר וכ"מ ציניף ודל"ש;
(ד) עי' מריס עב; צריט
כה. וש"ס (ס) עי' י"ף
ורכ"ש גרסאות אחרות ועי'
(ה) וי"ל כנ"ל; (ו) וי"ל כנ"ל;
ו וי"ל למהו. רש"י.

תורה אור השלם
1 לא תעשה את רעך
ולא תגזול לא תלין
ופעלת שוכר אחך עד
בקר; וקרא י"ג
2 לא תראה את שוד
אחך או את שוד ג' וצדדס
והתעלמך ממה חשב
השבים לאחך;
דברים כב א
3 וכן תעשה לתמוך וכן
תעשה לשמלחו וכן
תעשה לכל אברת אחך
אשר תאבד ממנו
ומצאתה לא תוכל
להעלם: דברים כב ג

הנהרות הב"ח
(א) נב' הוי גמי צפיל
מליס לחריכא; (ב) שם
למי על גבי שולחן ר' נמי:

הנהרות הגר"א
[א] ומשכחנא; [א]
אותיות נא מנאל ומשכחנא
מוקפס: [ב] רש"י ד"ה
א"י מיני צרישא. י"ב
והמניס מפרש דקאי על
סופא צין הכסא כו' לית
צשולחנות כו' ועה"ש
(ועי' דביט צ"מ ס' סי'
רס ס' ק' טו ז):

מוסף רש"י
אלא מהא ליכא
למשמע מינה. דהוי
מנין לאו כולה דוקא,
אלא מיד מתייב דוקא, או
רישא או סופא. ומנאל איך
אמי ההוא ולא ידעין הי
מתייב דוקא דגמנא מניה
(שבת קכ"א).

בלוקח

עין משפט גר מצוה

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

- 6) ולא אם היו כלי,]
- 7) ופסחים קיד: ע"ש,]
- 8) וקידושין לג: ד, פי לא מכיל,]

תורה אור השלם

- 1 וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים ה"ייתם פארץ מצרים:
- 2 ולא תנו איש את עמיתו ויראת מאלהיך כי אני י' אלהיכם:
- 3 וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תנו איש את אחיו:
- 4 והלא יראתך באלהיך תקותך ותם דרכיך זכר נא מי הוא נקי אבד ויאספה ישרים נבחרו:
- איב ד 1 1

הנהגות הב"ח

- 6) תום ד"ה הלא וכי דל"ל שטן לגרסה הלא: 5) ד"ה מן וכי ידונו לעולם כגון המלכין: 8) בא"ד כדתנן הא"ע ש"ס צדו:

מוסף רש"י

אף לא יתלה עינו על המקור בשעה שאין לו דמים לקנות ממנו מוסף רש"י

מורה

מורה ומעשים טובים אצל אחרות שראוי שבצילם לירד לגיהנם עשה תשובה דמשנה מועלת לכל

איפלא מסתברא. כל הדברים נראין הפך דשאנו חייב צאתו לחיוב דה' נינהו טפי משחייב צאתו לחיוב דשל גבזה ולפוטרו דשל הדיוט כן היה לו לומר קדשים שחייב צאתו לחיוב פטור שאני קורא בהן צעמימו וכחש שאנו חייב צאתו לחיוב פטור וכן

הדיוט היה ליה לחיוב טפי דהא שומרי הקדשות פטורין מן השבועה ומכל הבה על ידה: **איסמיה**. אסיר משנה זו מנירסמיה: **הכי קאמר נוי**. האי שאני קורא בהן צה' וכחש לא משמע צה' וכחש ולא צעמימו ולחיוביה משום שהן של הקדש אלא הכי קאמר קדשים שחייב צאתו לחיוב חייב קרבן שבועה לפי שהן של עמימו ואם צאת לפוטרו לפי שהן של הקדש להכי אתה צה' וכחש לצדויהויה אף אם יש בהן צה' גבזה: **ושאין חייב צאתו לחיוב פטור**. לפי שאני קורא בהן למעטן צעמימו וכחש והכא ליכא צעמימו ואימעטי מבעמימו וכחש: **לעולם** מי שיש לו שור יפה למריסה ממזר על אחר צעמימו ללמדו עמו צעול שהתלמד שור חלש עם הצבא מקלקל את הצבא וכן מרגלית נאה (עם הצבא) למלאות עם הצבא צה' מן היחידות: **תשיבי ליה**. וחצי' לו זיווג: **ועד כמה**. לא היו אונאה: **כדי דמיס**. כפליים: **חטיטוס**. מנן: **צמלמסה**. צמור המלמסה: **שהרי דבר המסור לנב**. ולפיכך נאמר צו ויראת מאלהיך. האי שהרי לית טעם למה נאמר צו ויראת נקט ליה והכי קאמר שהרי כל הדברים הללו אין טובתן ורעתן מסורה להכיר אלא לנב של עושה הוא יודע אם לעקל אם לעקלקלות ויכול הוא לומר לא עשימי כי אם לטובה הייתי סבור שיש לך תבואה למכור או הייתי חפץ לקנות מקם זה: **וכל דבר המסור לנב**. של אדם נאמר צו הוא ירא מן היודע מחשבות אדם לטובה אם לאוהאי: **הכל ס"ד**. וכי הכל יודעין: **ה"ג** כל היודעין לגיהנם עולין: **דדש ציה**. כבר הורגל בכך שמכניס אותו כן ואין פניו מתלוצצות ומכל מקום זה להכלימו מתכוין: **ובצלעי**

כל היכא דלאכא למדש דרשינן ולא מוקמינן צלואי יתמי: **אם הוא בן גרים בו**. היינו זו אף זו דאפילו מעשה אבותיו אין לו להזכיר: **הלא יראתך בסלתך**. פירוש לשון צעמון כמו שמי זהב כסלי (איוב ג) וכמו אשר יקוט כסלו

מסקנא וזה היה צעמון ומס דרכין היא תקותך זכר נא מי הוא נקי ואצל אס היית נקי לא היית אובד וסוף פרק הגמון (סנהדרין ד' פט:) יש לפרש כמו כן לשון צעמון ולא לשון סבלות דל"ל 6) לאצברהם הלא יראתך כסלתך כלומר מה שאתה ירא מהקב"ה היה לך להיות צעמון והרי אתה מפסיד צדק שאתה שוטט צדק: **זה בגופו וזה בממונו**. והא דלמרי' פרק הגזול בתרא (ב"ק ד' קט:) הגזול לחצירו שזה פרוטה כאלו גזל נשמתו היינו משום דפעמים רעב כד ואין לו צמה לקנות אצל יש הרבה צדי אדם שחיים חסרים כל כך: **דאזיר** שומקא ואתי חיורא. ומה שמאליס צמחיה לפי שהדמים מתאספין לצרוח: **חורין מג' שיוורדין ואין עולין**. אין לפרש דאין עולין לעולם דהא אמרינן צעמון צה' על אשת איש יש לו חלק לעולם הבה אלא ה"פ כל היודעין עולין מיד ואין אור של גיהנם שולט בהן כדלמרינן צפרק עושין פסין (עירובין ד' יט.) ק"ו ממוכח הובב וצפרק בתרא דמגיגה (ד' טו.) עבד ק"ו מסלמנדל חון מג' דאין עולין מיד אצל כל מהס נדונין לעולם 8) המלכין פני חצירו צדיים דלמר צעמון אין לו חלק לעולם הבה יש שעולין לאחרי י"ב חדש כגון הבה על אשת איש דמשפט רשעי ישראל צניהם י"ב חדש אי נמי מלכין נמי נהי דאין לו חלק לעולם הבה אינם נדונין יותר מ"ב חדש אלא לאחרי י"ב חדש לא חיינן ולא נדונין ושכרים צלל טובה וצלה רעה ויחא השתא דלא חשיב מיניס ואפיקורסים שאותם נדונין לדורי דורות כדלמר צ"ק דר"ה (ד' י).

אם היה אבד האם היו חמרים מבקשין תבואה ממנו לא יאמר להם לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה ויודע בו שלא מוכר מעולם ר"י אומר אף לא יתלה עינו על המקום בשעה שאין לו דמים שהרי הדרב מפור ללב וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי יגדול אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו ויראת מאלהיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלהיך א"ר יוחנן בגופו וזה בממונו רבי שמואל בר נחמני אמר ה"ה ניתן להישבון תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק כל המלכין פני חבירו ברבים כאילו שופך דמים א"ל שפיר קא אמרת דחזינא ליה דאזיל סומקא ואתי חיורא אמר ליה אביי לרב דימו במעורבא במאי אהירי א"ל באחורוי אפי דאמר רבי חנינא הכל יודעין לגיהנם חוץ משלשה הכל ס"ד אלא אימא כל היודעין לגיהנם עולין חוץ משלשה שיוורדין ואין עולין ואלו הן הבא על אשת איש והמלכין פני חבירו ברבים והמכנה שם רע לחבירו מכנה היינו מלכין א"ע"ג דדש ביה בשמיה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן

מורה ומעשים טובים אצל אחרות שראוי שבצילם לירד לגיהנם עשה תשובה דמשנה מועלת לכל

קעה א מיי פייד מהל' משרה הל' יי סמג לאחין קעה טו"ע ח"מ סי' רכח טע"א:

קעה ב מיי שם הל' טו"ש"ע שם טע"ד:

ג [מיי] שם טו"ע מהל' תשובה הל' ה טו"ש"ע [ס:]

קעה ד מיי פייד מהל' משרה הל' יי סמג שם:

קעה ה ר מיי שם ונהל' יד סמג שם:

טו"ש"ע שם:

קעה ו ז ט מיי שם הל' יח טו"ש"ע שם:

קעה ז י ב מיי פייד מהל' יד טו"ש"ע הל' ה ופי"ג מהלכות תשובה הל' יד [טו"ש"ע ח"מ סמג] סמג ט"ן:

קפה ל מ מיי שם טו"ש"ע ח"מ סי' רכח טע"א:

מורה

מורה ומעשים טובים אצל אחרות שראוי שבצילם לירד לגיהנם עשה תשובה דמשנה מועלת לכל

מורה ומעשים טובים אצל אחרות שראוי שבצילם לירד לגיהנם עשה תשובה דמשנה מועלת לכל

מורה ומעשים טובים אצל אחרות שראוי שבצילם לירד לגיהנם עשה תשובה דמשנה מועלת לכל

מורה ומעשים טובים אצל אחרות שראוי שבצילם לירד לגיהנם עשה תשובה דמשנה מועלת לכל

מורה ומעשים טובים אצל אחרות שראוי שבצילם לירד לגיהנם עשה תשובה דמשנה מועלת לכל

מורה ומעשים טובים אצל אחרות שראוי שבצילם לירד לגיהנם עשה תשובה דמשנה מועלת לכל

